

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Syntagmata Theologica Sive Principalis Theologiæ Tractatus

Lourenço, Agostinho

Leodii, 1694

Sectio VII. Sub quâ ratione formali quoad nos proprietates Personales
constituant Personas ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80131](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80131)

(quidquid sit de creato) re ipsa præcedere suam originem activam, aut relationem, qua refertur ad Filium productum, licet præcedat passivam, & terminum à se productum prioritate originis tantum, non autem naturæ, durationis, aut cognitionis; sicque à parte rei non prius Pater est potens producere, quam actu producat; sicut non prius est potens intelligere, quam actu intelligat; siquidem in divinis posse, & esse sunt idem. Unde illa causalis: *Idè Pater producit, quia est potens producere*: solum est vera ex nostro modo concipiendi, sicut supra diximus de illa: *Idè Pater refertur, quia generat*: ex quo non sequitur, Filium præcedere suam generationem, ut confideranti patebit. Ex dictis.

335. Colliges primò, proprietates personales virtualiter à parte rei constituere. Personas divinas non solum prout sunt subsistentiæ, sed etiam prout sunt originis, & Relationes, tum transcendentales, tum prædicamentales, ut statim dicemus; siquidem omnes hæ formalitates à parte rei virtualiter non sunt diversæ, sed in eadem proprietate relativa includuntur. Secundò, quando Patres aliquando dicunt, Personas divinas constitui originibus; aliquando constitui Relationibus, sub his nominibus significare eandem proprietatem Relativam, licet diverso modo conceptam. Tertio ex hoc loquendi modo occasionem sumpsisse Scholasticos, ut inquirerent: Utrum Personæ Divinæ constituantur subsistentiis, sive absolutis; aut Originibus; aut Relationibus? pro quo sit:

SECTIO VII.

Sub qua ratione formali quoad nos proprietates Personales constituentur Personas?

336. **A**DVERTES in qualibet proprietate Personali triplicem conceptum distinguere posse, ita tamen ut unus in alio includatur absque distinctione virtuali perfecta, sed solum sint distincti secundum majorem, aut minorem expressionem ipsorum conceptuum, ut statim dicemus: Primus conceptus est Hypostasis, sive subsistentiæ: Secundus Originis: tertius Relationis. Unde si proprietas personalis concipiatur ut ultimus terminus complens Naturam Divinam in ratione existendi per se incommunicabiliter, dicitur Hypostasis, sive subsistentia: si concipiatur ut via ad Personam productam, est origo activa: si autem concipiatur ut purus respectus in facto esse ad aliud, ut purum terminum, est Relatio. De his omnibus conceptibus, sive formalitatibus procedit præfens quaestio: pro qua sit:

337. Difficultas 1. Qualiter hujusmodi conceptus, sive formalitates distinguantur in qualibet proprietate Personali? Dico 1. Hujusmodi formalitates non distinguuntur ex natura rei. Probatur tum ex supra dictis de distinctione ipsarum proprietatum à Natura: tum etiam quia hujusmodi distinctio repugnat simplicitati Divinæ, quæ cum illa non compatitur, ut vidimus; ergo &c.

338. Dico 2. Hæ formalitates non distinguuntur per conceptus synonymos. Ita P. Vasq. 1. p. d. 158. cap. 4. n. 18. Probatur, quia tunc conceptus, & nomina sunt synonyma, quando illis respondet idem omnino objectum absque ulla diversitate, ut gla-

dius, & ens; sed non ita se habent conceptus Hypostasis, originis, & Relationis in Divinis; licet enim significant idem objectum materiale, illud tamen significant in diversis rationibus; ergo hujusmodi nomina non sunt synonyma.

Dico 3. Hæ formalitates non distinguuntur virtualiter distinctione objectivâ perfecta, & cum fundamento in re. Ita Durand. in 1. dist. 26. q. 1. n. 18. & alii. Probatur, quia si hujusmodi rationes sic distinguerentur, forent quidem diversæ formalitates, saltem virtualiter, ut est Essentia, & Relatio; sed non ita sunt; ergo &c. Probatur minor, quia ut sunt diversæ formalitates à Relatione, aut sunt formaliter relativæ, aut absolutæ: Non primum; siquidem implicat esse formaliter relativum, & distinguere formaliter à Relatione: Non secundum, quia absoluta in Deo sunt communia, & non propria, neque constitutiva, & distinctiva Personarum; origo autem, & Hypostasis sunt propria, & distinctiva Personarum; ergo non sunt formæ absolutæ; consequenterque tales rationes non distinguuntur distinctione perfectâ objectivâ.

Confirmatur primò, quia quæ in Deo distinguuntur virtualiter perfectè cum fundamento in re, ita se habent, ut uni formalitati conveniat à parte rei aliquid, quod alteri non conveniat; sic enim convenit Essentiæ communicari, & non ita convenit, imò repugnat Relationi, quæ sic ab Essentia distinguitur; sed nihil convenit à parte rei Origini, quod etiam non conveniat Hypostasi, & Relationi; ergo &c. Secundò, quia si ratio Originis, & Hypostasis sic distinguerentur à Relatione, cum etiam sic distinguerentur ab Essentia, siquidem cum illa non communicarentur, sequeretur dari aliquid medium inter Essentiam, & Relationem; sed hoc non debet admitti; ergo &c.

Dico 4. Hujusmodi rationes distinguuntur sola ratione ratiocinante secundum nostrum modum concipiendi, & per conceptus inæquales quoad expressionem, ita ut sint una, & eadem formalitas objectiva, diverso tamen modo concepta. Hæ præsupponitur ab omnibus ferè, quatenus docent, Personas constitui, & distinguere Originibus, Relationibus, & Hypostasis.

Probatur, quia licet prædictæ rationes sint objectivè idem, negari non potest, esse plures secundum conceptus formales, quibus talis ratio exprimitur modò ut origo, modò ut Hypostasis, modò ut relatio; sed hoc sufficit ad distinctionem secundum rationem, & per conceptus inæquales, sive inadæquatos, & quoad majorem, vel minorem expressionem; ergo hæc admitenda est inter prædictas rationes, seu formalitates.

Obijcies 1. Hujusmodi formalitates ita identificantur inter se, ut æquipollent perfectionibus distinctis ex natura rei in creatis, quales sunt personalitas, productio, & relatio; sed hujusmodi æquipollentia est fundamentum distinctionis virtualis, ut patet ex supra dictis; ergo &c. Respondetur negando minorem, si æquipollentia, sive connotatio sit contra ipsam naturam formalitatum, quæ sunt distinguendæ, ut est in præfenti; nam cum de natura, & intrinseca ratione proprietatis divinæ sit, esse relativam; siquidem sola relativa in Deo sunt propria, & sola multiplicentur, inde est, quod origo, & Hypostasis, quæ sunt proprietates Personarum, & in illis multiplicentur, non possint distinguere propriè à Relationibus, sed illas includere, saltem confusè: Ex cum Relatio divina sit essentialiter substantia, & incom-

incommunicabilis alteri Personæ, ipsamet est proprietas personalis, sicque indistincta à ratione Hypostasis.

144. Obijcies 2. Quando duæ rationes ita se habent, ut quod à parte rei dicitur de una, possit de alia negari, tales rationes ad minimum distinguuntur virtualiter perfectè, ut patet ex supra dictis; sed dicimus, Patrem producere per originem, & non per Relationem; & referri per Relationem, & non per originem; ergo Origo, & Relatio distinguuntur virtualiter perfectè. Respondeo negando minorem; cum enim Pater non producat, nisi per aliquid sibi proprium, nihil autem habeat proprium, quod non sit relativum, inde est, quod à parte rei, imò & per intellectum cum fundamento, non possimus dicere, non generare per Relationem, licet ita dici possit secundum conceptus magis, aut minus expressos.

145. Difficultas 2. Sub qua expressione harum rationum Relationes divinæ constituentur Personas? Variæ sunt de hac re sententiæ. Alii enim dicunt, constituere Personas sub conceptu expresso originis: Alii sub conceptu expresso Relationis: Alii verò sub conceptu expresso subsistentiæ, sive Hypostasis. Quid autem tenendum à nobis sit, ex dicendis constabit. Igitur.

146. Dico 1. Si Personæ divinæ sumantur secundum se, & à parte rei, formaliter constituuntur Relationibus adæquatè sumptis secundum omnes prædictas formalitates Hypostasis, Originis, & Relationis. Hanc à nullo existimo fore negandam, licet Authores diversimodè loquantur de hac materia, ut infra videbimus. Ita videntur tenere P. Soar. lib. 7. de Trinit. cap. 6. n. 1. P. Vasq. 1. p. d. 158. P. Amicus d. 20. n. 62. P. Arriaga expressè d. 51. sect. 3. n. 19. Probatur primò, quia Relatio à parte rei constituit Personam secundum omne, quod à parte rei includit formaliter; sed à parte rei includit formaliter omnes prædictas rationes, ut patet ex dictis; ergo secundum omnes à parte rei constituit formaliter Personam. Secundò, quia Persona per id formaliter constituitur à parte rei, per quod est à parte rei incommunicabilis, & distincta, sed talis est à parte rei per relationem adæquatè sumptam secundum omnes formalitates, per quam à parte rei est incommunicabilis, distincta, & opposita; ergo &c.

147. Dico 2. Personæ Divinæ sumptæ quoad nos, & secundum nostros conceptus inadæquatos non constituuntur formaliter Relationibus sub expressione originis. Est contra D. Bonavent. in 1. dist. 26. q. 2. & 3. & dist. 27. per totam, & contra Aureol. in 1. dist. 26. art. 2. column. 3. & 2. qui licet aliter loquatur, idem videtur sentire. Probatur primò ex Concil. Florent. orat. pro unione cap. 6. ibi: Non enim generare, & genitum esse, quod originis est, constituit principaliter Personam: ubi terminus principaliter idem valet, atque formaliter quæ origo; ergo &c.

148. Probatur secundò, quia in creatis, ad quorum similitudinem distinguimus in Deo rationes subsistentiæ, Originis, & Relationis, terminus subsistentiæ non consistit in origine; siquidem hæc supponit ultimum terminum substantialem, cum actiones sint suppositorum; ergo eadem ratione, proportionè habita, idem dicendum est in divinis. Tertiò, quia Personalitas concipitur constituere Personam per modum actus permanentis, seu ut dicitur in facto esse; sed origo non ita concipitur, sed per modum viæ, & operationis; ergo &c. Quarto, quia origo concipitur ut actus secundus medius inter principium productivum, & terminum

Tom. 1.

producibilem; sed Personalitas concipitur ut actus primus ex parte principii, & ut in facto esse ex parte termini; ergo &c.

Dices 1. D. Fulg. D. Damascen. D. Justin. D. Ambr. D. Hilar. & alii Sancti Patres expressè dicunt, Personas Divinas distinguere, & constitui originibus; ergo &c. Respondeo hos, & alios Sanctos Patres, aut loqui de constitutione Personæ in se, & à parte rei, quo sensu origo coincidit cum significato materiali, seu proprietate, ut virtualiter distincta à Natura: aut si loquantur de origine quoad significatum formale quoad nos per analogiam ad creaturas, solum velle, Personas distinguere per origines quasi effectivè, non tamen formaliter; licet enim origo sit causa veluti effectiva distinctionis Personarum, potest tamen non esse causa formalis. Patet in creatura, quæ à Deo distinguitur per productionem effectivè, quia ab illo effectivè procedit; & tamen per suum esse ab eo formaliter distinguitur.

Dices 2. In Personis Divinis nihil est proprium, nisi Origo, & Relatio; sed Origo est prior Relatione; siquidem Persona ideò refertur, quia originat, aut originatur, non verò è contra; quod autem prius est proprium, prius constituit; ergo &c. Respondeo negando maiorem; nam præter rationem Originis, & Relationis datur etiam in proprietate ratio subsistentiæ, ut diximus, quæ quoad nos prius intelligitur, quàm origo, ut patet ex infra dicendis.

Dices 3. Origo est magis independens, quàm Relatio; siquidem sublata per intellectum origine, tollitur Relatio; sublata verò per intellectum Relatione, adhuc intelligitur Origo, ac proinde Persona; ergo hæc propriè, aut saltem magis propriè constituitur Origine. Respondeo quidquid sit de illa maiori, aut minori independentiâ, cum enim conceptus subsistentiæ prius intelligatur, quàm conceptus principii, & Originis, illa est formalis ratio constituens Personam, ut ex infra dicendis constabit.

Dico 3. Personæ Divinæ sumptæ quoad nos non constituuntur formaliter Relationibus sub expressione Relationis. Est contra communem sententiam, quam tenent Durand. in 1. dist. 26. q. 1. n. 15. & dist. 27. q. 1. Gabr. dist. 26. q. 1. art. 2. dub. 4. Scot. in 1. dist. 28. q. 3. §. ad quest. & quodlib. 4. ad argum. principal. Henricus 2. p. sum. art. 56. q. 3. Carthusian. in 1. dist. 26. q. 2. P. Soar. lib. 7. de Trinit. cap. 6. & 7. n. 9. P. Vasq. 1. p. d. 158. cap. 5. & alii, quos citat, & sequitur P. Ruiz de Trinit. d. 87. sect. 5. n. 2. & d. 89. sect. 1. n. 1. contra eos tamen.

Probatur primò, quia Personalitates Divinæ concipiuntur, & sic debent concipi quoad nostrum modum concipiendi, ad instar personalitatum creaturarum, & per analogiam ad illas; sed hæc non constituunt personas sub aliquo conceptu relationis, ut per se patet; ergo neque sic constituent Personalitates Divinæ, saltè formaliter expressè Confirmatur, quia sicut in creatis distinguuntur in se personalitas, origo, & relatio, ita quoad nos distinguuntur in divinis; sed in creatis personalitas in se non est relatio; ergo neque in divinis quoad nos concipietur constituere Personam ut Relatio formaliter expressè.

Probatur secundò, quia in proprietate personali Patris v. g. prior est quoad nos ratio subsistentiæ, quàm Originis, & Relationis; siquidem Pater ideò est Pater, quia generat; ideò generat, quia est talis Persona; sed in eo priori, quo intelligitur subsistens, intelligitur constitutus in

R r r

ratione

ratione Personæ; ergo &c.

155. Probatur tertio, quia si Pater v. g. in ratione Personæ constitueretur Relatione formaliter quoad nos, sequeretur prius habere Filium, quam generare; sed hoc ex terminis repugnat; ergo &c. Probo sequelam; quia Paternitas, & Filiatio ut Relationes sunt simul; sed ratio Personæ præintelligitur ad generationem, ut ostendimus; ergo si Paternitas ut relatio formaliter constituit Personam, præintelligitur ad generationem simul cum Filiatione; consequenterque prius intelligitur Pater habere Filium, quam generet, quod non est dicendum.

156. Dicent primo cum Caiet. 1. p. q. 40. art. 4. & Torres. ibid. art. 2. & 4. Relationem in divinis dupliciter accipi posse: Primum ut conceptam: Secundum ut exercitam: priori modo, dicit, concipi, ut in se existentem, seu ut efficientem illum, cui convenit, & sic constituere Personam, & esse priorem origine: Secundo autem modo intelligi ut tendentem ad terminum, & sic dici Relationem, quæ originem subsequitur. Et in hoc sensu explicant D. Thom. loco cit. quatenus ibi docet Relationem, posse dupliciter considerari: primum ut proprietatem Personalem, & ut sic Personam constituere: secundum ut Relationem, & ut sic solum referre.

157. Sed contra primum, quia aut Relatio ut concepta est forma referens ad aliud: aut non: Si primum; ergo est Relatio exercita; nihil enim est relatio exercita, quam forma formaliter referens: Si secundum; ergo non constituit ut Relatio formaliter, quod intendit probare; siquidem quod non refert formaliter, non est relatio, cum de ratione relationis sit referre.

158. Secundò, quia non minus implicat concipere Relationem, ut constituentem Personam, quin Persona concipiatur ut relata, quam concipere rationale constituens hominem, quin apprehendatur homo ut rationalis; sed homo non potest sic apprehendi nisi ut rationalis exercitè; ergo neque Persona sic concipi, nisi ut exercitè relata; sed antequam concipiatur ut relata concipitur ut subsistens; ergo non per Relationem, sed per subsistentiam constituitur in ratione Personæ formaliter.

159. Dicent secundò cum Capreol. in 1. dist. 26. q. 1. Ferrar. lib. 4. gent. cap. 26. & alii Thomistis, Relationem dupliciter considerari posse: Primum secundum esse in; in quo sensu constituit Personam, & antecedit generationem: Secundò secundum esse ad, in quo sensu subsequitur generationem, & non constituit, sed refert Personam, & hanc dicunt esse mentem D. Thom. loco cit.

160. Sed contra est primum, quia Relatio secluso esse ad per intellectum, non concipitur ut relatio; siquidem relatio constituitur in esse relativo formaliter per esse ad, sine quo non est relatio; sicut homo sine rationali non est homo; ergo prout sic non constituit Personam ut Relatio. Secundò, quia relatio non aliter concipitur in suo esse in, nisi referendo; ergo in eodem priori, quo concipitur in esse ut relatio, concipitur, & debet concipi secundum esse ad.

161. Oppones 1. Personalitates constituunt Personas, quæ propriæ, & distinctæ; idem enim est constitutivum proprium, quod distinctivum, ut supra diximus; ideoque quod à nobis concipitur ut constitutivum proprium, eo ipso concipitur ut distinctivum; sed Personalitates non sunt propriæ, ac distinctæ, nisi quæ Relationes, ut

constat ex Concil. Florent. Sess. 18. ubi expressè dicitur, in divinis solam Relationem distinguere; ergo &c. Respondeo Personalitates constituere quidem Personas, quæ sunt earum propriæ, ac distinctæ; solum autem esse proprias ac distinctas quæ Relationes, aut identicè, & implicitè; aut formaliter, & explicitè, & non solum ut formaliter explicitè Relationes, prout infra dicemus. Undè ad Concil. cit. dicimus, loqui de Relatione, prout hæc distinguitur virtualiter intrinsicè à Natura, quod sensu distinguitur à ratione subsistendi.

Oppones 2. Aut Personalitas, prout concipitur antecedere Paternitatem v. g. & constituere Personam, concipitur formaliter ut Relatio: aut non: Si primum, habetur intentum: Si secundum; ergo concipitur ut absolutum; siquidem nihil aliud est conceptus absolutus, quam conceptus non relativus; consequenterque Personæ Divinæ constituuntur virtualiter, saltem quoad nos absolutis, quod supra negavimus ut periculosum, temerarium, & erroneum, & videtur falsum; siquidem nullum datur fundamentum, ut concipiamus in Deo prædicatum aliquod absolutum, quod non sit communicabile. Respondeo Personalitatem prout concipitur antecederet ad rationem expressam Relationis, constituere quidem formaliter Personam, non tamen formaliter expressè ut Relatio, neque ut quid absolutum, sed ut ab utroque præcindens, juxta ea, quæ infra dicemus; cum enim hoc argumentum habeat in hac respectivalem, & non parvam difficultatem, ut ei satisfaciamus sequentem Sectionem instituamus.

Dico 4. Personæ Divinæ sumptæ quoad nos, & secundum nostros conceptus inadæquatos constituntur formaliter Relationibus sub expressione Hypothæsis, sive subsistentiæ. Ita Capreol. in 1. dist. 26. q. 1. a. 3. Ferrar. 4. contr. gent. cap. 26. Marfil. in 1. dist. 29. art. 1. dub. 1. ad 1. & 2. & art. 4. ad 13. Canar. 1. p. q. 40. art. 4. p. 3. Bannez. ibid. Alvert. Magn. 1. p. q. 34. memb. 1. Alex. 1. p. q. 19. memb. 3. Henricus 2. p. sum. art. 58. q. 4. & art. 56. q. 3. & 4. quos citat, non tamen sequitur P. Ruiz. d. 89. de Trinit. sect. 1. num. 3. P. Tanner. qui idem tenet. d. 4. q. 4. dub. 6. n. 22. P. Arrub. d. 112. cap. 5. n. 19. P. Valent. 1. p. q. 14. sua punct. 2. §. Sit jam tertia assertio. ubi dicit esse ad mentem D. Thom. 1. p. q. 40. art. 1. & 4. P. Amicus d. 20. sect. 3. n. 65. P. Arrub. d. 51. sect. 3. n. 21. ubi etiam pro hac sententia citat P. Soar. lib. 7. de Trinit. cap. 7. num. 12. P. Granad. tract. 11. d. 3. n. 26.

Probatur primum, quia in qualibet proprietate Divina personali, ut supra diximus, concipimus tres conceptus distinctos quoad nos per maiorem, aut minorem expressionem, nempe Subsistentiam, Originis, & Relationis; sed non constituit Personam sub conceptu expresso Originis, neque Relationis, ut patet ex dictis; ergo eam constituit sub conceptu expresso subsistentiæ, & ultimi termini.

Probatur secundò, quia proprietas Personalis in Divinis per conceptus inadæquatos accepta correspondet subsistentiæ, origini, & relationi creatæ, ad quarum analogiam concipitur; sed in creatis, non origo, neque relatio, sed subsistentia constituit formaliter à parte rei personam creatam; ergo etiam in Divinis, non origo, neque relatio, sed subsistentia constituet formaliter quoad nos Personam Divinam. Argumenta, quæ contra hanc conclusionem fieri poterant, jam soluta manent ex supra dictis, & ex dicendis solventur.